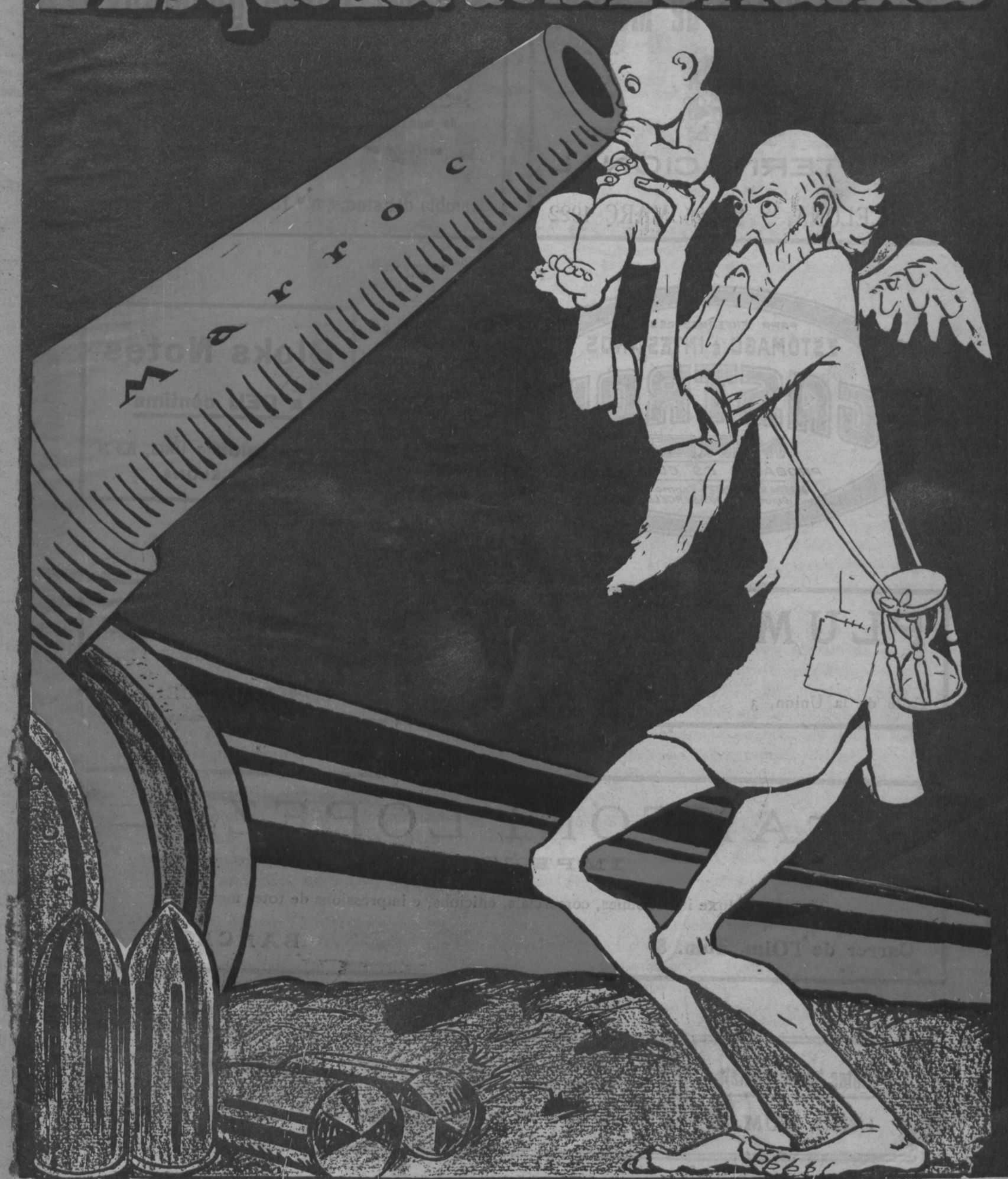

L'Esquella de la Torratxa

Preu: 25 cèntims.

III^a Fira Oficial de Mostres

I^a INTERNACIONAL

BARCELONA 15 - 25 MARÇ 1922

Soler i Torra germans

BANQUERS

Compra venda de valors - Ordres de Borsa - Canvi
de moneda - Giros sobre l'estranger - Comptes
corrents en monedes Nacional i Estrangera

Rambla d'Estudis, n.º 13 i Bonsuccès, n.º 1

PARA ENFERMEDADES DEL
ESTÓMAGO E INTESTINOS

GASTROL

MIRET

PROBARLO ES CURARSE

NATALIO MIRET - Farmacéutico
Diputación, 205-BARCELONA

DE VENTA
EN TODAS PARTES

Bloks Notes

a DEU cèntims

BAZAR UNIÓN Unió, n.º 3
BARCELONA

PLUMAS ESTILOGRÁFICAS

"BAZAR DE LA UNIÓN"

Calle de la Unión, 3

BARCELONA

— ANTONI LOPEZ —

IMPRESSOR

Treballs de luxe i economics, comercials, edicions, e impressions de totes menes

Carrer de l'Olm, núm. 8

BARCELONA

Tintes bones calltats

UNIÓN, NUM. 3

Bazar DE LA Unión

Ulls per a escriptori

BARCELONA

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

Periodic humoristic

PREUS DE SUSCRIPCIÓ: Estranger, 5 pessetes FORA DE BARCELONA: Espanya, 3 pessetes

CRONICA

Els trasbalsos de «La Puntual»

«La Puntual», torna a trontollar. «La Puntual», ja ho saben, fou aquella botiga del barri de Ribera, fundada en 1830, i que viurà més que totes les botigues que s'obren i que's tanquen a Barcelona. En Santiago Rusiñol ens la va donar, i nosaltres ens l'anirem passant de pares a fills, junt amb els amos, els senyors Esteve, l'Estevet i En Ramonet, que esdevindran els herois del nostre «romancer» mercantil.

Quan «La Puntual» la regentava el senyor Esteve, n'hi havia prou amb que manqués «trencilla morada», o amb que no es posés a l'aparador aquella cura que'l feia ésser una al·legoria de betes-i-fils, per a que trontollés. Però el senyor Esteve lo que volia dir que de tot hi havia d'haver a la botiga i tot al seu lloc, perquè una «trencilla», era un número, i un número era una suma i una suma un guany i un guany una empena més donada an aquella que era com un regne que passava de pares a fills per entremig dels anys.

I ara «La Puntual», ja ho és de puntual, però no ho són els altres. Ella ja continua tenint-ne, de regla i crèdit, però són els altres els que's desajusten i se desacrediten, i com que és precis portar els diners a alguna Banca per a que els guardin i donguin, «La Puntual» els hi porta, però un dia és el Banc de Terrassa, i un altre el de Barcelona, i un altre el senyor X, home formal i de creències, els que fan suspensió de «pago». I com si no n'hi hagués prou, arriba la Banca Italiana di Sconto i també se tanca i no paga. «La Puntual» s'estremeix, igual que una beata a la

que diguessin que les seves amigues jeien amb home. Aleshores el senyor Esteve, al que li han agafat diners les suspensions, repeteix el seu toc de generala: «La Puntual», trontolla. Tot el món trontolla, perquè ja les firmes no són firmes, ni els xecs, xecs, ni les lletres, lletres, ni les cases, cases.

I es que, abans, darrera de «La Puntual», hi havia un home de carn i ossos, un home que no era un segell, ni un lleterero, sinó una consciència. Perquè la botiga se'n deia «La Puntual», perquè alguna cosa havia de dir-se per a que no fos una botiga borda, però si demanavem l'amo, sortia ell, el senyor Esteve, mostrant els llibres, mostrant la guardiola, mostrant-se tot ell, ple de seny, ple de fils, de «trencilla», de botons de nacre i de firma. Però darrera dels Bancs no hi ha ningú. Per això semblaven puntuals, sense ésser-ho, demostrant que per a que «Les Puntuals» marxin bé, siguin botigues de betes-i-fils, o botigues de xecs, han d'ésser conduïdes pel senyor Esteve. Els Xifres, els Girona, ho eren de senyors Esteve, i les seves Banques eren, també, «Puntuals», o «Puntual» de «Puntuals», comandites sense escritura, que marxaven, sostenint-se com a germans siamesos agafats per la butxaca.

Se podria arribar al principi de que Barcelona no tornarà a ésser Barcelona, mentre «La Puntual» no torni a ésser «Puntual», i els botiguers i els banquers senyors Esteves, i tothom pensi que la «fecha» s'ha de complir com un manament i que el venciment s'ha d'acatar com una llei, i que els bitllets de banc són santes escriptures i les caixes les custòdies. Si «La Puntual» trontolla, trontollarà tot. «Pensa noi, li deia el senyor Esteve al Ramonet, que he fet de pobre terra per a poguer-te donar ufana, que si no m'he mogut del niu ho feia per a que tu poguessis volar». «La Puntual» creava una moral, feia una obra, anava bastint la ciutat, cobrava i pagava per a que del taulell sortís l'esperit.

Ara, mai hi ha tranquil·litat a «La Puntual». La fallen els Bancs propis i els estranys. Té la caixa

plena de làmines i de resguards, que ignora si a l'endemà tindran valor en el mercat i en les finestres de «pago». I el senyor Esteve, sabent-ho, se posa trist, i la seva agror s'escampa per la ciutat, que tremola davant de tanta fatalitat. Perquè el senyor Esteve vivia pels diners, però acabà per cridar an el seu fill: «Sigues escultor, però ho seràs per haver permancesut sempre ferma «La Puntual». Si hagués trontollat, tu no faries art, tu te veuries condemnat a vendre merceria tota la vida».

PARADOX

De pagar tu a pagar jo...

El Consistori ha aprovat un dictàmen pel que es concedeix a l'Escola Catalana d'Art Dramàtic una subvenció de deu mil pessetes, per tal de que l'esmentada entitat pugui solemnitzar el centenari de Molière representant algunes de les seves produccions capdals.

El dictàmen de referència ha sigut objecte de di-

versos i oposats comentaris. Hi ha qui troba que mal poden esmerçar-se els cabals de la ciutat en la representació de comèdies, mancats com estem, de coses que s'estimen essencials. Altres, en canvi, sense arribar a censurar als patrocinadors de l'idea d'honorar al clàssic comediògraf francès, han manifestat el greu que els sap de que no vagi l'homenatge que's prepara a un autor espanyol, entre els que contribuïren a la formació del nomenat segle d'or.

En realitat, no ens sembla la pensada un despropòsit, baldament el nom del comediant-autor sigui tingut per foraster entre nosaltres. No s'ha dit i repetit mils de vegades que per l'art no hi ha fronteres? A sant de què, doncs, estranyar-se de que s'aprofiti la commemoració del naixement de Molière per a plasmar la seva tasca immortal?

Ultra això, convé als descontents tenir present que en les coses, tot és començar. Avui, s'honora an En Molière, com veiem. Arribada l'ocasió, pot cremar l'encens municipal davant de l'altar de Tirso, de Lope, de Calderón, per mica de que hi hagi a la Casa Gran qui es cuidi d'evocar la seva memòria. Per diners no hem de quedar...

Solemnitzarem aquests centenaris si en arribant el moment oportú, surt una ànima caritativa que pledegi la causa dels interessats. Seguiran a aquests centenaris el d'En Pitarra, al qual certs intel·lectuals han girat darrerament els ulls. I el d'En Piquet, que un cronista de la darrera jornada ha classificat d'essencialment mediterrani.

Pot donar-se res tan bonic i tan senzill com és el fet de reparar injustícies a costa del tresor comunal?

JUST

EL REGIDOR QUE'S QUEDA

—Encara em resten dos anys d'exercici... Ui, que se'n poden fer de coses en vint-i-quatre mesos!

PLÀTIQUES DE FAMILIA

—Aneu, avi vell, que no sou digne de cap respecte.

—Ja't veurem a tu d'aquí dotze mesos, desvergonyit!

Una escena de "L'Estanquera maca"

CASSIÀ, ANDREUET, aviat VICENS, VIGILANT
i SR. FELIP, i després SUNTA i CISCA

CASSIÀ.—(per la «Loteria»). Veus, que és cremador?... Té, ja ha tancat!... (pica de mans).

(Vicens surt a la porta del estanc).

ANDREUET.—(ajupint-se, al pany de porta de la «Loteria»). Obri, que ara ve la venda.

VIGILANT.—Voy!... voy!...

VICENS.—Ché!... que et creus que assò és un far-màssia, que «para llamar» s'ha d'avisar al vichilant?...

CASSIÀ.—(a Vigilant). Truqueu a cà'n Lutero, que, si trec, hi haurà propina.

VIGILANT.—(trucant). Senyor Felip!... (Baix). Ja deu dormir. (Alt). Obril!...

FELIP.—(en cos de camisa, obrint la portella, molt empipat). Què hi ha?... què hi ha de nou?...

CASSIÀ.—Sóc jo. (Com si anés a explicar un conte). Ve't aquí que ja era al llit...

FELIP.—(cremat, intentant tancar d'una revolada). Jo també, hi eral

CASSIÀ.—Deixi'm dir, home. I així que em tombo de costat... m'adormo com una marmota.

FELIP.—Cada hu s'adorm com el que és! Feu-se mirar el cap (apart). On va aquest ximple!

ANDREUET.—Escolti, home, que és un cas urgent!

CASSIÀ.—Doncs, adormir-me i somniar, ha sigut la mateixa cosa.

FELIP.—Vagi a passeig!

CASSIÀ.—He somniat un cap-i-cua més barill!... Un «5665» d'allò tan castic.

VICENS.—I l'ànsia séua es pe a vore si vostè el tinguerà, i que li ixca poc o molt.

FELIP.—(fent memòria). Calleu!... «5665»?... Entreu; potser si que hi és aquest centenar. (Fa passar a dins de la Loteria a Cassià, mentre diu baix als altres, posant-se un dit al front, com volent dir que és boig). No hi és tot!

CASSIÀ.—(girant-se amatent). No hi fa res; amb dos dècims m'acontento jo (els altres riuen).

VICENS.—(a Cassià). Jo t'espere assí, a cà'n Tastets.

ANDREUET.—I jo a l'estanc.

SUNTA.—Viciosos!...

Cisca.—(cuadrant-se davant de Vicens). A cà'n Tastets, eh?... Quin malalt! De nits i a la taverna!...

VICENS.—Pels pobres, que no podem estar pe a requisits, el ví mos és aliment. Dóna calories al cos, perquè ho sàpies.

CISCA.—Calories!.. Ve't aquí perquè cada nit me arribes a casa fet una estufa.

VICENS.—Es calefacció central. Dos didalets del ranci valen tant pe a la nutrició com...

SUNTA.—Com un ou passat per aigua?...

VICENS.—Chustal!... Perquè el ví també hu és, de passat per l'àuia; i sinó que liu dia el tavernero. Tu, Sidro, què hi dius en assò? (va cap a la taverna).

CISCA.—Ves, ves, plagal!...

SUNTA.—Ja et planyo. El meu entre bars, cafès i tavernes, nou monuments!.. Cada dissabte el mateix,

CISCA.—Filla, el meu és més endressat, doncs; cada dia fa dissabte.

VICENS.—(a la porta de la taverna, amb un gotet de vi a la mà). Hu neguel!... Servior va a la taverna, no pea res, no, sinó perquè m'agrà el chènit del tavernero. (Sidroriu) (Ell beu).

CISCA.—Ai, cap de trons!

VICENS.—(per Sidro). Fixa't... és un chènit deliciós!

SUNTA.—(per Andreuet, que vé de l'estanc, encenent un pitillo). L'altre! Vaia un altre vici dolent, això de l'estanc!...

ANDREUET.—Bah!... Tots fossin com aquest, Sunta. N'hi han d'altres que corsequen més.

VICENS.—(avançant cap al grupu). Els homes que són homes han de fer bravà de perfums. I un home sinse aroma de nicotina, no és home. Es com un romesco sinse bitxo, o com un funeral sinse candela. (pel misto). No l'apaguis.

ANDREUET.—(pel cigarro que Vicens té als dits). Caliquenyos?

VICENS.—Jo sempre. Quarteleros i dels més rabiosos. La vegà que algú m'ha regalat un habanero faixat d'aquells que pareixen brigadiers d'Estat Machor, pos me l'hi fumat, sí, pe a no despreciar-liu; però m'agafe basquera i enseguida tinc de córrer a fumar-me un calic d'eixos, pe a treure'm el mal gust del de la Havana (escup).

CISCA.—Quin fàstic, si ho sabies!...

SUNTA.—L'haurieu de deixar, aquest vici!

VICENS.—Eul... Assò és altra cosa! Si vostè vera cuantes vegades hi tingut eixa pensà. I agarre la petaca i dic: «Té, no vull fumar més!.. prou! s'ha acabat». Me la chite de la butxaca... (ho fa)... i me la fique en l'altra!...

ANDREUET.—Els espanyols hem de fumar, per a esbargir-nos les cabòries.

CISCA.—Sí!... ara baixen! I de tan lluny tens de venir a cercar la pacatilla, barberet?... No vius a la parada del trenc-via tu?... Que te'l donen més bo el tabaco en aquest estanc?...

ANDREUET.—Sí!...

SUNTA.—Ai, que ets agrícola, noia!... Saps per què hi venen aquí?...

(En aquest instant, Fineta, duent un cantí a la mà surt de l'Estanc i passa cap a la dreta).

CASSIÀ.—(sortint de la Loteria i obrint-li pas). Ah, salau!... l'estanquereta maca!

VICENS.—Vixca el pimpllo sansense!

VIGILANT.—(saltant del tamboret on seia). Maliat-siga qui no t'estima!

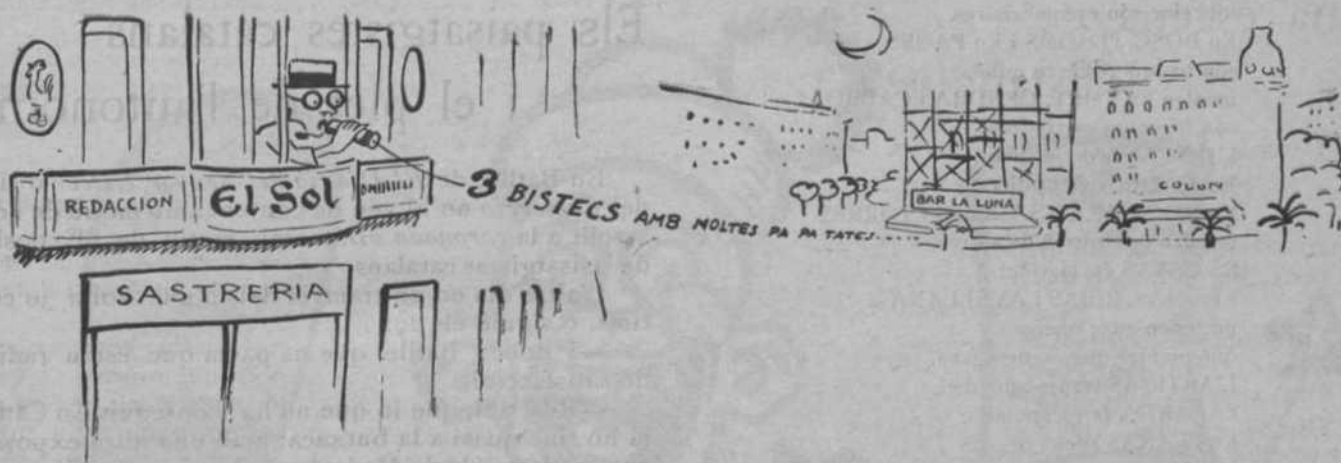
SIDRO.—(fregant les taules). Olé per les veinetes catxondes!

SUNTA.—(a Cisca). Veus?... Per això hi venen! Per aquesta criatura de disset anys, que és un sol de primavera.

ANDREUET.—Un sol que calentarà el meu cor, un dia o altre. (Se'n va corrent darrera de Fineta).

CISCA.—(a Sunta). La Fineta?... Ja és maca, però.. què vols què't digui. De més guapes en crien els biberons.

SUNTA.—Doncs per això es va fundar aquesta societat. Per poder estar tots els socis al costat de la estanquera.

Una palesa demostració de la possibilitat de les comunicacions interplanetàries

CISCA.—(a Cassià).—I tu, ja vens de jugar-te la setmanada?

SUNTA.—Vaia un altre cap de casa!..

CASSIÀ.—Es la fe, que m'hi empeny. Una gitana m'ho va dir un dia: «Cassià, tu tindràs un revés de fortuna». I com que un hom sempre ha sigut pobre... doncs el revés ha d'ésser tornar-se ric.

SUNTA.—Quatre, te'n mereixeries, de revessos, perdulari!..

CISCA.—Mira que fer llevar al pobre *Lutero!*

FELIP.—(a la porta de la Loteria). Oh, i que ja m'han trencat el són, ara!

CASSIÀ.—No's mogui, no, senyor Felip, que veurà sortir les «caramelles».

JOSEP BURGAS

ELS COGNOMS

Per molt que cerqui i barrini
robant hores al dormir,
no puc arribà a capir
ni ho capiré encara que fini,
el perquè els avant-passats
al inventar-se els cognoms
varen fer tals disbarats
que en segles vinents els homs
haviem de transformar-los
en cixam de incongruències,
en lloc de preveure el dar-los
llurs veres equivalències.

Citaré sols com a prova
quiscuns de quiscuns amics
i com els que diré, un cove
n'hi ha, que causen fadics.

En REI és de la brigada
d'obers de l'Ajuntament,
la MOSSO és mossà i bregada
mestressa d'establiment.
En LLEÓ és minso i manso;
fins de les puces té pò
i En MANSO en canvi no és ganso
car desafia a un lleó.
En PRIM té tanta groixària

que mai pot sortir a peu
i En GRAS que fa maquinària
no és pas més gras que un fideu.
En PI és més baix que una mata
de maduixes de jardí.
En MATA te mala pata
puix te l'alçària de un pi.
En GENER tot l'any que sua,
En MAIG sempre està glaçat
i gairebé capficat
perquè diu que mai traspua.
En SOL que fa de sereno
no es pot veure mai torrat,
En MESTRE fill de un galeno
és tot un ase acabat.
En FARRÉ fa de paleta,
En SABATÉ de ferrè
i an els dos ningú els empeta
per saber-ho esguerrar bé.
En DEU és un radical
que no en creu ni bé ni mal,
En TABERNER vi no veu
i és capellà de la Seu,
En PAU fabricant de gerres
sols viu pensant amb les guerres.
En GUERRA pateix de són
i és més senzill que una ploma,
i En DEU OFEU és l'home
més mal fet que he vist al món.
En DOLCET que tant fa riure
ens fa molt salat el viure
i En SALAT és sec i aixut
petit i mig geperut.
En BLANC n'és gaire bé negre
En NEGRE n'és ros i blanc
i En MARINÉ va pel Segre
quan només hi queda fang.
En FORT no alça ni una palla,
an En JUST tot li vé gran
i els dos aplegats no fan
l'embalum que fa una gralla.
En PRIX té carniceria,
En CARNICER guixeria
i En CURT que és un tractant d'aques
xerra fins per les butxaques.
En COMTE, DUCH i MARQUÉS
amb En PALAU i En BARÓ

tots cinc són escombriaires.
 En BOSC, i l'HOMS i En PAGES
 són banquers de lo millò,
 mentre En TORT, CENDRA i CARBO
 són fogoners carrilaires,
 L'HORTA fa de jardiner,
 En CADIRA és pasticer,
 En ROCA, MONTS, CAMPS i TORRES
 tots fan l'extracció de sarres.
 En CASAS és mariner
 i En MAS, RIBAS i AVELLANA
 no tenen altre quèfer
 que menjar quan tenen gana.
 L'ARTIGAS trafica amb mel,
 l'ALARMA fa escapularis,
 En PLANAS adoba ossaris
 i en COLL fa volà l'estel.

Queda doncs ben demostrat
 que el nom no fa pas la cosa,
 però, a dir la veritat,
 mantes vegades fa nosa
 i estic cert que si valgués
 a un mateix dar-se cognom,
 ¿què va que'l món, tot en pes,
 canviaria els fets o el nom?...

LLUIS RAMÍREZ CORULLA

Els paisatgistes catalans i el plet de l'autonomia

En Batlle, de *El Diario del Senyor Esteve* o sigui del *Comercio* no hi veu de content amb motiu de l'èxit assolit a la *coronada villa* amb motiu de l'Exposició de paisatgistes catalans.

L'altre dia en un tramvia dels d'una volta 30 cèntims, o siguin els 29:

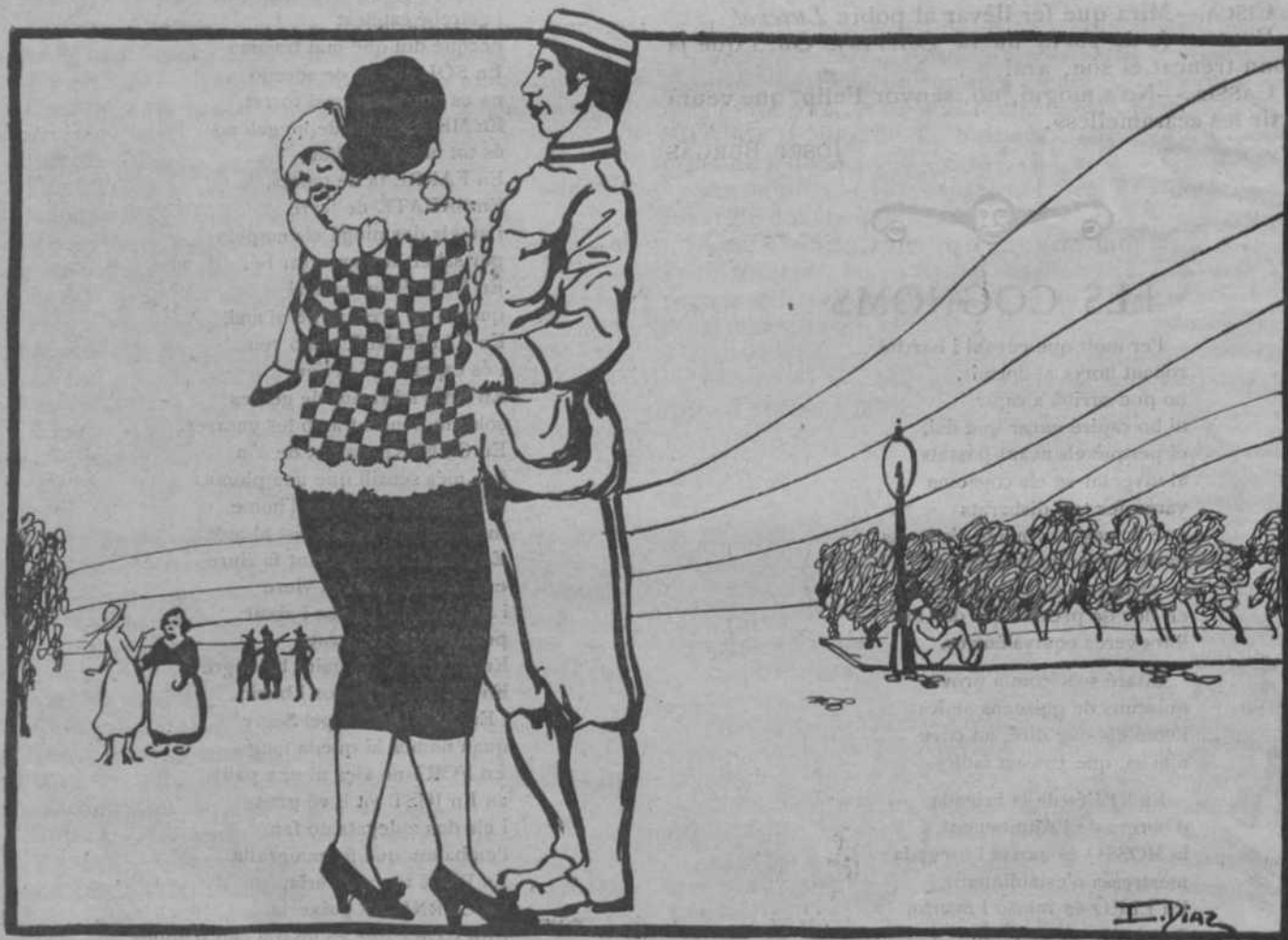
—I doncs, Batlle, què us passa que esteu radiant de satisfacció?

—Res, noi, que lo que no ha aconseguit En Cambó ja ho tinc quasi a la butxaca: amb una altra exposició com aquesta els de Madrid ens donaran fins l'*autonomia integral*, que ja és tot lo que es pot dir.

Res, que encara haurem d'aixecar an En Batlle un monument al bell mig del pati dels tarongers per a que els senyors del Palau de la Generalitat aprenguin a encarrilar bé les coses.

Lo que no han pogut aconseguir els nostres parlamentaris ho obtindran els nostres pintors... si es que no'ls fan ministres i governadors de Toledo, la terra del «mazapán» i del museu del Greco.

XERINOLA

—I doncs... que vas escriure que't portessin una nina de carn i ossos?
 —No, noi; no és meva. El dia que hagi de demanar això als Reis, ja ho sabràs. Com que la carta me l'escriuràs tu!...

LA NOSTRA JOGUINA

Ens han dut els Reis—un ninot de molles,—que clava «bolets»—als ximpls i als olles.

A CAU D'ORELLA

Aquests catalans...

Desseguida que pot, En Cambó se'n vé a Barcelona. Això sol succeir les vigílies de les festes. El tinguérem aquí mitja setmana de Nadal i el tornarem a tenir per als Reis.

Diuen que vé per afers, altres que per a tenir converses polítiques d'estar per casa, és a dir, d'estar per Catalunya. Altres que per raons sentimentals, perquè En Cambó sembla que té un cor 1830.

Però En Cambó no acaba de cuidar les seves amistats o bé no procura que tinguin aquella correcció en el diàleg que's fa necessària quan se forma part de «l'entourage» d'un ministre. Una d'aquestes amistats, l'altre dia acompanyava a En Cambó, durant la seva visita a una artista del «Liceo». Ja hem dit que En Cambó tenia les seves raons sentimentals per a deixar Madrid i venir a Barcelona, en aqueix tren del dissabte que comença a semblar el tren dels marits, conegut a Barcelona i a l'estiu, per un altre nom més precis... Se parlà dels freqüents viatges d'En Cambó, i l'artista lírica se mostrà conforme amb les pràctiques viatgeres d'En Cambó.

—Jo faria igual, perquè les dugues ciutats m'agraden. Jo tindria, com l'amic Cambó, una cama a Madrid i una altra a Barcelona.

I aleshores, un dels acompanyants d'En Cambó, un català, va afegir:

—I aleshores jo, voldria ésser a Saragossa!
En Cambó li donà una mirada homicida.

Cultura experimental

La Comissió de Cultura ha votat deu mil pessetes per a que's pugui celebrar un homenatge teatral, dedicat a En Molière, en el seu centenari. No és gaire, i no obstant hi ha qui les troba excessives, creient que si tinguéssim de celebrar tots els centenaris de tots els homes famosos, s'agotaria el pressupost municipal.

—Però tan important és En Molière que necessitem subvencionar-lo?—preguntà un regidor a un altre de la comissió de cultura.

—Molt—respongué aquest.—És un gran moralista, flagellador de totes les febleses humanes.

—Però, quin resultat pot tenir per a nosaltres la commemoració?

—Contribuir, per exemple, a combatre aquest vici nostre de l'avarícia, posant en escena *L'Avar*.

El regidor incrèdul se va posar a riure:

—I ca ha de corregir! Miri, jo, un dia, vaig veure *L'Avar*, junt amb un amic que ho era extraordinàriament i que se'n vantava d'ésser-ho. Va presenciar la representació de *L'Avar*, i sabeu lo que em va dir?

—No hi caic.

—Me va dir: Aquesta comèdia m'ha ensenyat uns quants trucs que aprofitaré.

—Exagerava.

—No ho cregui. Si posen per a homenatjar a En Molière *L'Avar*, a l'endemà tots els que hi hagin anat a les representacions, afinaran l'avarícia. Aniran al teatre, com el qui va a una escola d'estalvi.

DESPRÉS DEL BALANS

—Ara serà qüestió de fer baixar les subsistències, si; sempre i quan, abans, els obrers es delxin rebalçar els sous.

Evidentment, som un poble deixat de la mà de Déu.

A l'any just de la fallida del Banc de Barcelona, i com si els flagells que patim no siguessin prou, vé el krak de la «Banca Italiana di Sconto», que ha fet l'ànec abans de tenir enllestida l'instal·lació de les ofícines.

Un succés que no teníem per *scontatto*.

Lo bo del cas de la suspensió de pagaments acordada pel Banc italià, és que una comissió de comptacorrentistes del mateix, perjudicats per la mida, anaren al Govern Civil, per a dir al senyor Martínez Anido la seva queixa.

Pensava que la fal·lera de contar les penes al governador havia passat, emperò m'adono de que no és pas així.

Al governador el farem entendre aviat en tot.

En les alteracions trigromètriques i en les trifulgues domèstiques.

Li donarem la culpa de que ploqui, o de que faci sol.

I el farem responsable de la desgràcia, el dia que la dona ens converteixi en *cocus*.

Ara mateix, i contràriament a lo que veníem creient de tota la vida, se n'ha assabentat del trasbals introduït en l'aforística popular.

Allò tan sabut—i tan equivocat a lo que's veu—de que per Santa Llúcia s'allarga el dia un pas de pussa, era en el fons, un romanço.

L'allargament del dia, segons una descoberta de darrera hora, no comença fins passat Nadal.

Volen una desil·lusió més grossa?

Diran que les hores són les mateixes i que com més duri la foscor, més temps per a dormir.

Tot lo que vulguin.

Lo cert és que pel magí d'algu creuà la pensada d'anar al senyor Martínez Anido, per a dordre's de l'alteració introduïda en els fonaments de la ciència popular.

En el capítol dels proverbis, com en el de les plantes endreçades al governador, pot dir-se'n l'alçada d'un campanar.

No ho faré, per a no embolicar la troca.

I per a no imitar al crític musical, que per a parlar del tenor Lázaro recordava unes paraules d'En Tolstoi.

Tantes coses podrien escriure's que estic cert de que acabaria per a enderrocar els castells de cartes que pacientment, un any darrera l'altre, s'hagués format el llegidor.

Jo, per lo que pugui ésser, he procurat, fa temps, curar-me d'espants.

En matèria d'adagis, de sentències i dites més o menys populars, sé que no n'hi ha de cert més que un.

El que ensenya, als qui vulguin peix, a mullar-se el dallonces.

EL BON SENYOR, AL «PRINCIPAL»

—Realment, més que vista, es necessita revista, per a admirar certes coses.

PAPERAM

LA LLUITA EN EL REPÒS, per Joan Minguet.— Un nou llibre de versos d'aquells poetes joves que ens sorprenen falaguerament amb les seves *Primícies* farà cosa d'un any. En els poemes presents se'ns mostra En Minguet més asserenat de esperit, més calmos de sentiment i quelcom profund d'imaginació. Les seves poesies comencen a tenir una valor de personalitat ben positiva, i les que remarquen més i millor aqueixa qualitat són les que ha sapigut vestir d'una pintoresca ironia ratllant quasi bé amb lo que podríem dir-ne un norisme transcendental a la manera maragalliana, millor dit, a la primera època d'En Maragall; així els poemes nomenats *En tornant de la revella*, visió encertadíssima i *Paisatge incoherent*, quadret original, plè d'ambient i de tendresa. Creiem que en aquest gènere, no gaire conreuat a Catalunya i del qual francesos, anglesos i nordamericans n'han fet una gran escola, podria l'autor especialitzar-se-hi amb fortuna. Es clar que, enamorats nosaltres, per damunt de tot, de les formes clàssiques, no estem conformes amb la manera que a voltes venen cisellats aqueixos versos, però l'originalitat, l'espontaneïtat i la gràcia del contingut ens faria sempre oblidar el defecte del continent. I cal remarcar que quan vol, En Minguet, triomfa també pel que respecta a la bellesa de la forma, a la que se sent «arrastrat» pel mateix assumpte líric quan aqueix neix del cor i no del seny, com per exemple en aqueix *Prec Elegiac* tot sinceritat i sentiment.

GESTIÓ ADMINISTRATIVA DE LA COMISSIÓ D'ASILS I ALBERGS NOCTURNS.—Follet explicatiu de la gestió des d'abril de 1920 a setembre de 1921; publicat per l'Ajuntament de Barcelona.

EL BOSC DEL GRESOLET.—Extret del Butlletí del «Centre Excursionista de Barcelona». Interessants articles monogràfics acompanyats de curiosos fotogravats.

FERIAS EUROPEAS.—Dades per a un estudi comparatiu de diferents Fires de Mostres; recollides personalment en les respectives oficines i completades amb les existents en el notable arxiu de la Fira Oficial de Mostres de Barcelona. Conté interessants vistes i plànols.

LLEIDA.—Revista gràfica de informació i actualitats.

KAIKU.—Setmanari satíric que's publica a Donostia.

AUTONOMIA MUNICIPAL.—Orgue de la Junta de Defensa pro Autonomia Municipal de Sarrià.

FLAMES NOVES.—Revista literària, que's publica a Barcelona.

PROSPECTE ANUNCIADOR.—De la casa Guillem Puig (carrer de Pelayo, 14).—Un follet molt artístic, esplèndidament presentat.

LA TABERNERA I TOT PER LA CALDERILLA.—Dues joguines còmiques representables originals d'En Joaquim Selva. Llegint-les, havem sonrigut sense ganes. Però... ai!... el teatre és una capsa tancada, un meló que de vegades surt carbaça. Amb això, fem punt final.

SEPT. CIÈNCIES

EL PAS DELS REIS

—Esteu ben contents amb aquestes joguines?
—Per força.

— Desenganyeu-vos, innocents barcelonins. Aquí no hi ha altres Reis que els de les cartes.

EVOLUCIÓ DEL «BISTEC» A BARCELONA

En cap cosa es nota millor la importància i les variades vicissituds perquè ha passat el conflicte de les carns a Barcelona, com en el democràtic «bistèc», el plat de recurs; la menja per excel·lència de menestrals i de senyors.

Ho és tant de suculent i acomodatiu, aqueix plat popular, que els cambrers de fondes i restaurants ja ho saben; client que demana la llista i s'està massa estona repassant-la àvidament, amb els ulls afamats sense determinar-se... client que acaba demanant: «Porteu-me un bistèc».

I per «bistèc» s'ha entès sempre, encara que no es digui, una regular racció de carn de bou o de vedella cuïta a la paella o a la brasa, voltada de patates fregides i, a poder ésser, amb l'aditament d'unes quantes fulletes d'escarola o de créixems per a amanir.

Doncs bé, en lo que va de segle, el tradicional «bistèc» ha sofert a Barcelona un sens fi d'evolucions i transformacions relacionades sempre amb el candent problema de les carns. És el plat que més directament ha rebut les conseqüències del desgavell administratiu en el ram d'escorxadors. Preus, tanyans i calitats han variat sempre al compàs de les ambicions.

Si n'havem menjat de «bistècs», a la nostra atzarada vida!.. Recordem, de quan erem estudiants, els «bistècs» monumentals que per seixanta cèntims ens servia una campetxana mestressa d'un cafetí de la Plaça de la Universitat. «Un bistèc amb força patates», deïem; i la bona dona, que'ns tractava com de família i que preferia una alabança a una propina, s'excedia tant en lo de les patates, que aquestes vesaven, materialment, del plat.

Tenim molt presents, també, els suculents bistècs del «Continental» d'ara fa vint-i-cinc anys: un bon tall de filet, tendre, sagnós, que's fonia a la boca, amb les seves patates *soufflées*, la seva verdura, amb acompanyament de mostassa o «mantequilla»... I tot això us ho servien amb bona cara i per cinc ralets.

Ara... i com han canviat els temps, Verge Santíssima de la Manduca!.. Aneu allà on volgueu, que ja us dic jo que quedareu ben servits! Allà on no us ataquen el païdor, us assalten la butxaca.

L'altre dia, després de palpar-se l'ermilla, un amic nostre es decidí a entrar a una fonda de les «modes-

tes» i de les de més tradició i més nom. Entra, s'asseu, vé el cambrer, i demana:

—Que'm podríeu fer un «bistèc», a corre-cuita?

—Prou!... Sí, senyor.—Aquí un crit del cambrer, dirigint-se a la cuina: —Un bistèc amb patates!...

Miracle!... El bistèc ja estava fet. El nostre amic veu venir al *garçon* amb la peça documental...

No s'estranya massa de la rapidesa, perquè ara la ciència culinària avança tant sobremanera, que aquell plat podia ésser cuit pel mitjà d'una exhalació elèctrica. Confiat, agafa el nostre amic la forquilla i el ganyet... Es posa un tall de patata a la boca... i eren més fredes que el marbre de la taula. Va per a tallar la carn, i... una sola de sabata!...

Valga'ns Sant Agustí, quin bistèc!... Naturalment, el deixà al plat. El deixà a punt de que pogués tornar

a servir per a un altre consumidor menys exigent que el nostre amic i que els anteriors parroquians que també el devien haver deixat.

I deia el nostre amic:

—Veritat és que aqueix bistèc «que no vaig menjar-me», amb la mica de pa i de vi, no em costà sinó catorze rals... Però ara noto que m'hauria alimentat molt més sucant pa, de pensament, en aquells «bistècs» històrics i castiços d'illo *témpore*.

XARAU

TELÓ ENLAIRE

LICEO

Cal assenyalar, després d'aquella admirable *L'Africana*, el comiat d'En Lázaro amb un ple a vessar, funció de retalls com de costum; i també la interpretació de *Il Barbiere*, que valgué al mestre La Rotella i als cantants merescuts aplaudiments.

Avui, dijous, anirà la famosa òpera de Bretón, *Garin*, anys hà no representada i que esperem que obtindrà un sorollós èxit. Ja cal que els sardanistes vigilin, no sia cas que la dansa nacional l'encarreguin als comparses de la casa.

—I la setmana que vé, *Boris Godounoff*, amb la presentació de un mestre rus i qualques artistes de cant de la terra dels soviets.

ROMEA

Molt selecte resultà el programa de la funció d'Innocents.

La divertida farsa «Comèdia de Comèdies», creació de l'Aymérich, feu riure per les butxaques. I agradaren extraordinàriament les noves produccions *Marxa Nupcial*, espatotxada còmica molt substanciosa, i un acte de sorpresa, que segons diuen és una antiga obra remuntada i resultà d'esplèndides condicions per a la diada.

Tots els artistes hi feren de les seves i molt especialment En Montero i l'Aymérich.

—Per a la setmana entrant s'anuncia el debut de la companyia italiana que dirigeix el cèlebre actor Alfredo de Sanctis, una gran notabilitat, acompanyada d'una famosa primera dama, la Masi.

Sembla que donarà dotze funcions de nit, sense interrompre's, per això, durant les tardes, l'actuació de la companyia catalana.

NOVEDADES

Copiem del confrare «El Liberal»:

DOS COPS CRIATURA

—La quitxalla posa al balcó la sabateta. Jo hi

deixaré el barret, que hi cabea més lluslons.

«Burgas con *La amoreta d'En Piu*, ha realizado una adaptació admirable. Sin apartarse de las normas de la bella relación original, se ha impuesto un trabajo de amplificación y de intensificación, que raras veces logra unificar-se al trasladar una fábula del libro a la escena animada. Ha conseguido identificarse con el espíritu creador, y después, en íntima colaboración, dar forma sencilla y plástica a los seres que forjó la fantasía.

La primera impresión que recibimos la noche del estreno de *La amoreta d'En Piu*, fué de sorpresa por la evocación del ambiente de la obra. Después se acusan las líneas distintivas de cada uno de los personajes con trazos firmísimos, y a medida que transcurre la acción y se desarrolla el conflicto dramático, sin violencias, sencillamente, honradamente, sutilmente, la admiración sube de punto, porque aquello acaba siendo fiel trasunto de la realidad.

El primer acto, es sobrio, es hermoso. Los elementos que en él intervienen están tratados con gran delicadeza, y con los matices necesarios para que, sin fatiga, pueda el espectador percatarse de la ideología de cada uno de ellos y de los móviles que persiguen. En el segundo acto se completa la obra del comediógrafo, y sin dejar adivinar el desenlace que *L'amoreta d'En Piu*, habrá de tener en el epílogo—que es donde el novelista se antepone al dramaturgo,—se logran efectos escénicos de una deliciosa naturalidad y de una perfecta armonía con la índole de la trama.

Quienes conozcan la sugestiva narración de «Victor Catalá» tienen que reconocer forzosamente que la escenificación de José Burgas es perfecta. No se puede sacar mayor partido de un cuento al convertirlo en pieza dramática, ni es posible conservar en la escena todas las bellezas descriptivas que, en su campo, tiene un novelador ágil e inteligente. Bastan las evocaciones, y en este respecto Burgas se ha hecho digno de la obra teatralizada.

Diu «El Diluvio», del diumenge:

«El admirable cuento de la eximia novelista Víctor Catalá titulado *L'amoreta d'En Piu* ha quedado convertido, después de pasar por las hábiles manos de José Burgas, en una comedia discretísima en dos actos y tres cuadros, que el público de Novedades no cesó de aplaudir.

Sorprende *L'amoreta d'En Piu* por su acción sencilla y a la vez interesante, por la inefable ternura de que están saturadas todas las escenas, por el tono suave que adquiere en conjunto y por su desenlace, muy agradable y muy teatral.»

POLIORAMA

Abans d'ahir, dimarts, degué tenir lloc l'estrena de la tragèdia grotesca en tres actes, *Es mi hombre*, del rei dels saineters Carles Arniches.]

En el número pròxim, prometem dir-ne alguna cosa,

GOYA

Aquesta setmana acaben els de la colla d'En Paco Hernández, que han fet una brillant campanya, principalment amb *La Prisa* dels germans Quintero.

—El dia 10, debut del gran actor Morano.

CALENDARIS REBUTS

De la casa J. Uriach i Companyia, tres calendaris artístics de fulla mensual.

De la casa Butzems i Companyia, un elegant bloc setmanal.

De l'acreditada Farmàcia del Globo, un calendari de fulla mensual, molt castic.

De la «Perfumeria Coll», quatre calendaris de bloc mensual, molt bufons.

De la «Casa Segalá», quatre calendaris anunciadors, amb un cromó aixiridet i fulla per a cada mes.

I altres que anirem enumerant en successives edicions.

L'AUTONOMIA DE SARRIA

—Eh, quin collaret més maco que m'han portat, els Reis?

Burla-burleta

Tenir parents a muntanya és una càrrega ben feixuga per qui no té un no per ningú i ha fet llei del seu viure, apostolat de la seva actuació perennal, la condescendència, aqueixa virtut de goma que s'estira i no's trenca mai, per més que tivin els barruts i els escassos de recursos intel·lectuals.

La llei de la unitat dins la varietat en les coses de Natura, la considerem, ademés de convenient, recreativa. Ella ens distreu de la monotonia fastigosa que ens produiria veure tantes coses filles d'un sol motillo. Els ulls acabarien per aclucar-se sota la nyonya d'un fastidi tres vegades aclaparant, entregats a la sesta musicada per les cigales de tota mena de canícules camperoles.

Nosaltres tenim uns parents de lluny, tan de lluny que's perden de vista; aqueixos parents tenen en un assil barceloní un noi que un dia va fer una rebequeria, mereixedora, tot lo més, de quatre catxetes amb la mà plana, i d'enviar-lo a dormir sense sopar.

La llei de la sang va acompanyar-nos temps enrera a visitar a l'assilat, qui es migrava en veure la nul·la ànsia dels seus en procurar enlleugerir la seva situació d'esclavatge. En dos anys no havia rebut el consol d'una trista postal, ni un cistelló de peres, quan les camoses del seu hort deixaven anar els terroços de sucre de les seves entranyes; ni uns penjolls de raïms de la vinya per quin camí accidentat tantes llagostes i sargantanes hi havia caçat anys endarrera, companyó del cistell del dinar per son pare, l'aspre pagès qui li omplia el plat de terrissa, d'escudella barrejada tan espessa que els fideus, arroc, patata, sigrons i col, haurien semblat una mateixa cosa si unes filigranes de safrà no haguessin rigut damunt del pastitxo comestible, amb la seva rialla d'un groc viu, accentuat.

Ni la visita de la mare, vidua de l'home rampellut, ni de les germanes de la víctima, havien anat a renovar antigues llàstimes, a encendre la màgica llàntia de l'esperança en una propera lliberació; a condicionar-la en la bonesa que la *hermana* Josepa, i la *Sor* Gertrudis havien sapigut calcar en el pit del xaval, cansat i avorrit de mastegar pare-nostres, credos i *pecadores* a preu fet.

Nosaltres, per mig de cartes, recalàrem a la gent desmemoriada la conveniència de dur un consol a la criatura, a qui començaven a obrir-se les potències, i llençava llàgrimes, i deia paraules que se'ns endintraressin al cor.

Per fi, rera tanta impertinència nostra, fou assenyalat un dia per a la visita. Una carta canvià la data nostra, dels començos de setembre, pel dia 24 del mateix mes.

Ens llevàrem dematí, per ésser a l'estació i acompanyar a la mare i al germà gran, un xicot espès de mollera, que llençava una cama i posava disset pessetes setmanals a la Caixa d'Estalvis.

Aquest xicot, per motius inexplicats, tenia tórria al seu germanet. Per què, doncs, anava a veure'l?

Prompte ho vàrem sapiguer: la mare anava a veure el fill enclaustrat i el noi anava a Festa Major.

La duplicitat d'intents d'ambdós personatges ens ha posat al roig viu i hem arribat a les escorrialles de la nostra paciència acreditada.

Encara erem al carrer, camàlcs sense la placa de reglament, quan el noi, amb uns crits eixordadors, ens ha preguntat si ens havíem fixat en el vestit nou que duia. —Que patirem—vàrem dir-nos,—si comencem tan aviat!

En arribar al cim del calvari cent esgraons enlaire, es va enfadar davant d'un plat regular de mongetes fregides. No capia una Festa Major sense sardina escabetzada.

Ens ha mancat l'humor corresponent per a esbrinar el grau de parentiu que ens lliga amb els personatges que ens ocupen, en el mal sentit de la paraula. Ens vegerem qualificats d'oncle, i acceptàrem bonament, com una creu xica del nostre calvari, el tractament que se'ns donava de franc.

No era aquell dia de visita pel nen, i haguérem d'aprofitar la tarda donant als convidats a mitges, la sensació de quelcom extra,

DESPRÉS DE FESTES

Es que canteu de contentes
perquè us han salvat la vida?...
O és que plouen la germaneta
que jo'm vaig menjar rostida?

inacostumat en les cingleres del poblet de mala mort que els hi feia la vida des de temps immemorial.

Anarem primer a veure uns parents que ni coneixíem, amb un mocadoret de raïms que la condescendència de que parlàvem més amunt, posa a la nostra mà dreta.

Era esperada dels parents una arribada triomfal, amb bonibo de petons i platerets d'encaixades; amb tota seguretat no anirien aquell dia a sopar ni a dormir a casa nostra, doncs en veure'ls exigirien l'honor de gastar-se un grapat de pessetes en son holocauste. Tremenda decepció! Els parents els hi donaren la mà, però no tingueren la galania econòmica d'ofrenar-los el seient d'una cadira.

Què fer del paquetet? Hauria estat honest entregar els raïms que havien d'ésser escassa penyora de l'esperada esplendidesa esvaïda? —Apa, Jan, entorna-te'n amb el farcellet, i cerca el modo de que sigui lleu la tarda que se t'espera!

Anarem a un cine. Un Scarpià, vetllant quelcom més que la taquilla, volgué sapiguer si duïem una Orsini. El porter, més amable, ens preguntà què duïem en el mocador d'herbes, amb panys descomunals sobreixint del nus.

Vàrem veure tota una pel·lícula. El nostre nebot, amb els seus crits, reclamà l'atenció de la concurrència, i quiscún episodi va ésser esquarterat per més d'un badoc. Tixírem deixant-nos perdre les quatre quintes parts de la secció.

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

—On els portaràs a aqueixa gent de la muntanya?—varem dir-nos.—A la muntanya!

—Muntarem el 22—els hi diguerem.

—El 22 o el 29?—va replicar el noi, figurant-se que anavem a casa seva a berenar.

Muntàrem al tramvia i el noi va voler anar al *terrat*. A nosaltres ens salicava la pell; el mocador salicava most, dels raïms matxucats, de tan anar de «riba a vuelta».

Petjàrem el peu del Funicular, i an el nebot li pareixia que el tramvia havia d'ésser tot de *ferrocolat*, segons el seu nom resava, extranyant-se de veure-hi peces de fusta.

—No home, no. Fu-ni-cu-lar.

En ésser a la muntanya esbargiren els seus ocis els convidats. Nosaltres no sabíem trobar l'esbarjo; de bona gana hauríem acceptat apetescut repós al peu d'una ginestera, tips i cuits de veure les estrelles, i no precisament les estrelles que el senyor Comas i Solà ensenyava en plena nit, quan la festa anyal del solstici d'estiu, organitzada sots els auspicis de la venerable Societat Astronòmica d'Espanya i Amèrica, que ell presideix.

—Voleu pendre alguna cosa?

—Jo em menjaria un parell de *fusades*—digué el noi gran, que sempre tenia un budell buit. Es referia a uns cucuruxos dolços, pintats de groc dels extrems.

Després beguerem una horxata. Donat el nostre estat anèmic no podíem aleshores beure altra cosa.

Els farts d'escorcollar-se que's va fer la mare del meu nebot, cada vegada que ens trèiem un grapat de cèntims de la butxaca! La bona dona, butxaquejant *quedava bé*.

Un veritable martirologi saltant les mates de la muntanya, doncs, nosaltres fugíem de l'humana bullici, amb una escalforeta a les galtes, i amb les venes de les mans a punt d'esclatar. Més ne va passar el Crist! Què hi farem!

Funicular avall, quan les clarors del jorn s'esmunyien rera Occident, amb un aïret de consol que corria, arribàrem al trasbordament. Un altre trago pel sust.

—Un vint, i dos cinquanta.

—Què ha dit, un vint i dos cinquanta?

—Sí, senyora, aquí surt més a compte comprar a la menuda.

Arribàrem a casa per fi, amb més gana que enteniment. El nostre nebot, cavall desbocat en reclamar l'estómac els seus drets, hauria aturat a qualsevol dels establiments adherits a «La Vids Catalana», a omplir-se'l de cap-i-pota, que es pensava que era cervell de bou i conill de la mateixa bestiola.

Nosaltres havíem sortit de casa amb nou pessetes i mitja: ens quedaven cinc ralets. Com hauríem pogut plantar cara al nou gasto?

La nostra esposa campetxana, cansada de rentar plats, triar verdura i ventar el fogó, fent un esforç de flaqueza volgué sapiguer lo que havia succeït. Encara duraria la conversa si nosaltres, pietosos i matxucats, no la trenquem, reivindicant al nebot, que restava capolat de tant seguir carrers del coneixement fins a l'acabament.

—Ja teniu gana, havent dinat tan tard?—digué la esposa.

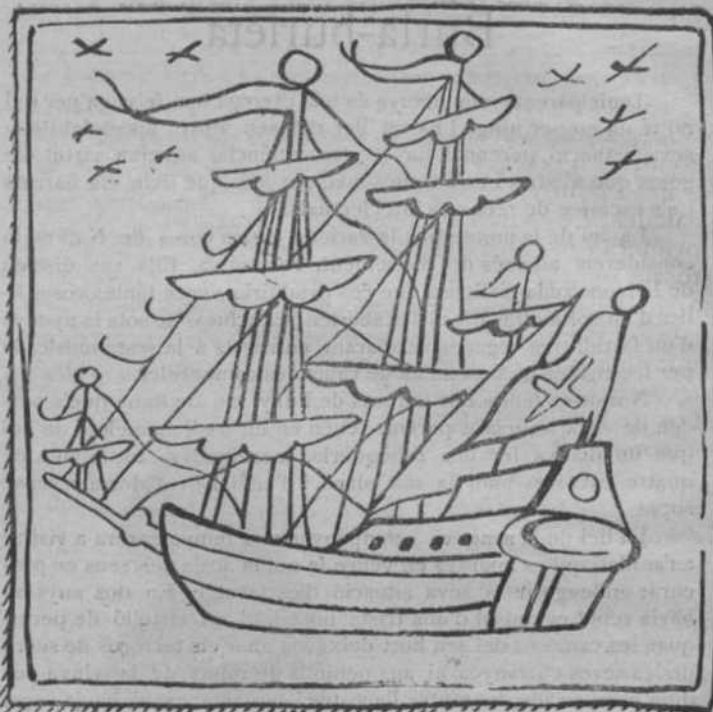
—Vès si en tinc de gana, que'm menjaria *cuplets i santes creus*.

No n'hi havia prou de les tortures materials i morals d'aquella tarda històrica de «Sant Ofici»; mancava el torment d'ofegar les rialles que trinaven per eixir per la boca, pel nas, pels ulls, per tot arreu. Vès què hi tenia que veure amb tot allò la Pilar Alonso!

Sopàrem i anàrem a dormir. Matalaços per terra. Obertura d'un catre encongit com un pregadéu: lo que la fatalitat exigeix en cassos pareguts, dels que viuen en un pis més gran que'l calaixet d'una màquina de cosir marca «Singer».

Abans d'anar a dormir varem donar a mare i fill una lliçó, per un cas de necessitat nocturna, ensenyant de girar la clau del llum.

En apuntar la matinada, oïrem xerrameca cohibida: eren mare i fill que es confessaven llurs penes. Fins que, després de

DON JOAN LA CIERVA PEÑAFIEL, CAMÍ DE MELILLA

(An ell no se'l veu, perquè es troba, marejat, a dins del camarot).

cercar i recercar la ditzosa clau i no trobar-la, decidiren llevar-se i acompanyar-se mutuament.

Les primeres clarors matineres ens permeteren observar. Presenciàrem al viu una escena de vodevil, simulant entregat el nostre cos a les dolces carícies de Morfeu. Agafats mare i fill, aquí caic i allí m'aixeco prengueren tanda a can Felip...

L'endemà era el dia de la visita al fill isolat. Havia arribat per nosaltres l'hora esperada de l'emancipació. La nostra esposa carregà amb el mort i, en justa compensació, la collita de xistus va ésser ben seva, aquell dia. Encara riu.

Es veu que'l nostre parent atrabiliari no bevia en bones fonts. Insegur de quin era el nostre grau de parentiu, així com en el primer dia erem oncles, el segon erem cosins.

Sí arriben a estar-se un dia més a casa nostra, ens quedem a nebots.

J. COSTA I POMÉS

De la gran ciutat

Era un d'aquests matins tardorals en que per damunt de la boirina llueix el sol esplèndidament.

El pas central del nostre passeig de Gràcia, tan poetitzat pel cel meridional i els plàtans, recent regat, refulgia com una làmina de plata, que, a través dels arbres, apareixia a ma divagadora vista com un riu ple de reflexes.

I el pas d'una gran remada de xais, me imaginava una devesa. Mes els vianants que ràpidament anaven

desdibuixant-se i perdent-se al fons enterbolinat, em feien revenir a la real visualitat, acabant d'esvair mes fantasies, unes adolescents que creuaven el passeig. L'hora i el pas apressat revel·laven la llur condició de assalariades. Son mirar sadollat de picardia, era sostingut signe d'absència de la pudorositat, tan escaienta en aquella edat. Vestien escotades, curtes i ajustadíssimes i cobrien ses pantorrilles les conseqüents mitges calades. Les cares eren sense les fresques roses de la primera joventut, esblanqueïdes, artificioses, com si fossin de cartró i guix; els llavis d'un carmí també artificial.

Venien al món i sabien ja tots sos arcans. Eren unes clarors de l'aurora de la vida, emboirades per la trista precocitat, sense la blancor de la innocència, l'or de les il·lusions més ingènues i el rossament dels ensomnis.

La sedimentació morbosa de les corrents modernes, sense les filtracions pròpia i paternal inficcionà llurs cors, com tants altres, oberts massa sedentment a la vida.

Les orenetes baixen el vol fins arran de terra, però es remonten molt i niuen a les altures de les cases, des d'on es veu millor l'infinit. Aquelles ànimes, altres orenetes de la primavera de la vida, mai s'elevan a la puresa del món; van sempre pel fang.

Quina llàstima inspiren!

Tal volta no tinguin mai niu d'amor. Potser aniran a parar a un amagatall de vici on no veuran mai alejar ben aprop del pit i de l'ànima uns braços de infant, esperant-les una cruenta fi.—A. FARGAS BATLLE

—Molt estimat lector:
Ja torno a sè amb tu aquí.
Bon any i... bon humor
per' burlar-te de mí.

BUCÓLIQUES

El Riu

No passa davant la porta de tot el món.

Passa al peu del castell més lentament que en altre lloc; passa sota els rastelladors i les rodes del molí; passa davant la porta d'En Geroni, davant la d'En Pere Coquin i davant la meua, i això és tot; sense ocupar-se dels altres, deixa el poble i es precipita per la vall, vers els cloquers llunyans que li fan signe.

Els Lourillot voldrien fer creure que passa davant la seva porta, però menteixen. Ço que passa davant sa porta no és sinó un fals riu, un braç magre que el riu treu de son jaç, l'endemà dels dies d'oratge, i solament els forasters s'hi enganyen.

Hom diu que passava antigament davant la vella església, i, com que arribà fins a negar els morts, s'ha enretirat l'església nova.

Al poble li és precis un riu i m'admira que hi hagi pobles on no n'hi passa cap. Per què el poble veí està enfilat allà dalt? Cada any sos habitants pateixen de secada i es planyen. Quin fou el primer home que tingué l'audàcia de construir la seva casa damunt aquest cim arid, podent restar al marge del riu, on, prop del nostre, el seu poble estaria tan bé?

I ara és massa tard. El poble ja no pot tornar a baixar. No plau als pobres canviar de lloc llurs cases.

JULI RENARD

JOAN CORTÉS PICÓ, trad.

EL SOMNI DE L'ACAPARADOR

—Mig any de temps per a fer baixar les sub-
sistències!...

QUÈ SOC, JO?

Soc un poeta adotzenat,
una important mitjania,
o bé una celebritat?

No sé lo que donaria
per saber la veritat
ben castiç i ben enter.

Altres me sento un rimaire
tan insuls i tan plorair
com un mestre en gai-saber.

Jo toco totes les cordes,
de les vibrants a les sordes
de ma lira colossal,
i ataco ferm la quinteta,
la dècima, la quarteta,
el sonet, el madrigal,
l'alexandri carregós,
el poema sempre sós,
i el romang, tot galanura...

Es dir, en literatura
sols me manca... tocà el dos

Jo, faig versos funeraris,
místics, revolucionaris,
ne faig d'alegres com sols,
i faig versos amorosos
tan tendres com carinyosos,
i fins faig... versos bunyols.

En quan a facilitat,
fondo i expontaneïtat,
avenço als més saberuts...

Mai en cap treball he estat
més de trenta cinc minuts!

Amb aquestes qualitats
i mèrits i condicions,
sense dir barbaritats,
que sò un poeta dels més bons
crec que diran els lletrats.

Però per dar-me alegria,
un bon mestre jo voldria
que'm digués amb claretat,
si soc una mitjania,
un poeta adotzenat,
o bé una celebritat..

ELS DEPORTS

Els reis passen...

Sí, els reis passen i... amb quin goig es diu això. Però nosaltres, que tenim l'esperit un xic Sherlok Holmes, havem sapigut lo que demanen els nostres clubs i jugadors.

Aquest any els reis seran magnànims, esplèndits... En Baltasar, es presentarà montat amb un *side-car*; En Melchor, amb una *voiturette*; el noi Gaspar, montat sobre una pilota de foot-ball; seguiran an aquests una alegre caravana composta d'un regiment de camions—«las ciencias adelantan»—plens de paquets i «otras cosas peculiares» per a gènere infantil.

El F. C. Barcelona, ha demanat un camp nou i el campionat d'Espanya; el C. D. Europa, que el President que tenen sigui perpètu i tres excursions per a aquest istiu; El Español, un himne titolat: «Cris... i amunt»; l'Internacional, onze trajos de «pureza»; l'Espana, que el seu color no perdi i passar al grop A; l'Avenç, guanyar força.

Heu's aquí lo que han demanat els jugadors: En Zamora, un quilomètric per a anar a Bilbao, a Madrid i Barcelona i poguer arribar a tenir 9999... «novias»; En Planas, una botigueta; En Martínez Surroca, un Diccionari català-castellà; En Semitier, una barra de «cosmetic» i un ninot Arlequí; En Sancho, com a bon paleta que és, un «tomo» de «la toma» de la «Bastida»; En Torralba, una guia del carrer del Comte de l'Assalt; En Viñals, un quartel en miniatura; En Vicens Martínez, un pase pel tramvia; En Gracia, un altre nano per a poguer fer parella; En Olivella, un moro de xacolata; En Coma, un harem—que hi farem!—; l'Alcántara, deu quilos més de pes; En Bordoy, un «parte de relevo»; En Serra, una llicència; En Vidal, un suplent; En Bonet... una ave Maria; En Pelaó, no ésser quintó per allò del quinto pelaó; l'Artisus, «un tratado para crecer»; En Pellicer, fer cinc goals cada partit; l'Alegre un *cachimán*; En Blanco, un revòlver per tirar al idem; En Batlle, una alcaldia; En Sotillos, una «brújula»; l'Amadeo, un duro idem; En Montesinos, un aeroplà per a poguer venir a jugar a Barcelona; l'Alcázar, veure *Don Juan Tenorio*, per allò de «este alcázar mortuorio...»; l'Argemí, valer tant com el panyos de Terrassa; En Kinke, un barril de petroli; En Sagi Barba, un nas més petit; En Casanovas, fer cantonada a València; En Bota, un mar de... confusions, i En Galícia, jugar contra el Sparta.

I nosaltres demanem paciència i... quartilles.

FOOT-BALL

Novament ha sigut teatre d'un aconeximent futbolero el Estadi. La visita que ens ha fet el equip danès Bolckklubben ha sigut ben rebuda i per «rebuda» el Barcelona, que ha perdut el primer partit, però com que encara en manquen dos esperem que els barcelonins sabran endur-se'n la victòria.

El partit jugat el passat diumenge va ésser bastant irregular, i si no arriba a ésser la pluja de pedres ens hauríem avorrit com uns... talons de goma.

Però, és allò. Un altre dia serà, germà.

ELS TRES MOSQUETERS

Els tres mosqueters de l'Art coneguts per Rusiñol, Casas i Clarassó s'han possessionat del Saló Parés amb un gest de desafiament que fa fredat. Els tres posats de rengle ens diuen: qui més *guapos* que nosaltres? No seré pas jo qui els hi vulgui plantar cara; ni crec que gaires artistes tampoc, perquè són uns mestres que saben on tenen la mà dreta i no els hi fa por ningú.

El gran *Tiago* amb la seva col·lecció de jardins de tot l'any, ens deixa sense esma. Quines perspectives més formoses, quins devassalls de llum, quin esplet de colors! De bona gana el pendria per jardiner si m'haguessin caigut al damunt els quinze milions de *peles* de la grossa de Nadal. Però ja ho diu l'adagi de la *Meseta*: *Unos nacen con estrella y otros nacen estrellados* i a mi l'estrellament que porto de naixença, no em permet tenir ni una petita eixida d'En Rusiñol.

Per cert que n'acaba de portar una de *Xàtiva* que és una meravella de color. Què volen dir els parcs penjants de Babilònia, ni el laberinte de Creta, ni els

—Però si crec que dona sort, això del «re- vellon».

—Molta. A mi els dotze grams de raim, se me'n van anar tots a l'apèndix.

pensils de Granada, al costat d'aquesta eixida d'En Rusiñol! L'artista que fa coses com aquesta, és sencillament meravellós.

I si per una sola tela li adjudiquem el millor qualificatiu que havem trobat al diccionari, què li haurem de dir després d'aquella *Illa del Faune*, d'una placidesa incomparable; d'aquell *Embarcader* encisador, de tons daurats, que dona ganes d'embarcar-se per anar al país de la poesia, d'on l'ha arrancat el pintor; d'aquell camí inacabable mostrant per banda uns *Arcs de roses* que tan olor i tot, i d'aquells *Lliris i llimoners*, quines sentors arriben al esperit...? Res, que haurem de recórrer al vocabulari madrileny per a emmatllevar-li la paraula «estupendo», única que li pot venir com l'anell al dit al nostre Tiago, jardiner honorari d'Espanya, cent voltes més notable que aquell famós *Lenôtre*, que va fer el parc de Versalles i al qual els francesos mostren al món com la suma perfecció en l'art de la jardineria.

Ves, ara que em creia haver-li aplicat al jardiner excel·lent la paraula justa, em trobo amb que n'hi tinc de pendre mitja, perquè el seu company Cases, l'altre mosqueter dels pinzells, exposa uns corredors de convent tan «estupendos» com els jardins d'En Rusiñol. L'artista que vulgui pintar uns corredors com aquells, ja els hi dic que li tocarà córrer de valent i encara amb el perill d'ensopegar i caure, abans d'arribar al claustre de Sant Benet de Bages i poguer veure aquell retrat de la *Carmeta*, una beutat de carn i ossos que somriu i fa l'ullet quan se la miren massa.

Ai, *Carmeta*! No voldria altra cosa al món, abans d'empendre el darrer viatge, que trobar-la al *Jardinet de Xàtiva* per a poguer fer petar la claca una estoneta amb vostè a l'hora del amor.

El tercer mosqueter, mestre Clarassó, és home que va de dret al «bulto», com a bon escultor, demostrant una vegada més tenir un gust exquisit y unes manetes de plata.

El *Retrat de la senyora R. C.* és d'un bell realisme i la figura *Camperola*, té tant de moviment que no m'estranyaria que fugís ella sola del «Saló Parés».

A les «Galeries Laietanes» En Quer i les seves deixebles Amèrica Cardunets, Elda i Núria Solé, hi fan un paper molt maco; el primer amb uns quants pots de ceràmica força elegants i elles amb uns gots de vidre decorats al foc amb un gust exquisit.

C. ARBÓ

ESQUELLOTS

Los chicos de la prensa han fet honor al seu adjectiu.

L'altre dia, En Barceló, no content en organitzar fires de mostres al Parc, en va inaugurar una a casa seva, o millor dit, a la seva fàbrica «Miria»... *Miria* i no'm toquis segons uns cartellots penjats als minuscules «stands» plens d'artístiques i suggestives joguines.

I després del «lunch», el nostre *firaire major* va obsequiar als periodistes amb unes boniques i diminutes nines.

I no'n vulguin més de baralles entre els *compañeros* per a quedar-se amb les més boniques... i més elegantment habillades.

Res, que del primer al darrer es feu digne d'allò del *chico*, i tan *chico*, o *nano*, que diem en nostre *dialecto*.

Lo que puede una muñeca, encara que sigui de fusta, amb *pitipitipis* de serradures i cames de cotó fluix...

I que'n són de *corridus* els companys d'En *Xenius*, d'En *Pou* de Barros, d'En Claramunt i del *Tio Merefel*!

A proposta de la Comissió de Foment, el Municipi acaba de canviar el nom de bastants carrers de Barcelona.

Ve't aquí una cosa que no serveix sinó per a empipar als veïns i als editors de guies de la ciutat.

Estiguin tranquils, per això, que dels noms nous la gent mai ne fa cas. El carrer de la *Virgen del Pilar* sempre serà el carrer d'En Cuchí.

En Ribé, general dels *urbanos*, ha sigut agraciats amb una condecoració.

L'han nomenat res menys que comendador d'Isabel la Catòlica. Quin *pisto* es donarà, el senyor Manelet!

Ja voldriem que fossim a Corpus, per a veure la patxoca que farà.

Notes de casa:

De l'acreditada Agència establerta al carrer del Bonsuccés núm. 9, que admet quantitats per a imposar *giros* postals a l'Administració Principal de Correus, havem rebut un xamós present: mitja dotzena de vasos de butxaca, d'alumini, amb els quals ha vingut obsequiant als seus clients durant aqueixes festes de Nadal i Any Nou.

Agraim la fina atenció, i prometem estrenar-los en la primera fontada que's presenti.

Amb destí als nostres pobres, rebérem suara de mans del regidor del Districte VIII, cinc «bonos» triplicats, els quals havem repartit ja entre persones necessitades.

Missenyor Xavier, tantes mercès!...

— Saps que m'ha passat?... M'han endossat dues pessetes falses.
— Pitjor a mi, que m'han venut una bombeta elèctrica, dient que era LAMPARA "Z", i no ho era.

Antoni López, editor — Rambla del Mig, núm. 20
Imprempta LA CAMPANA y L'ESQUELLA, Olm, 8
BARCELONA

Dijous que vé, dia 12

SORTIRÀ

el popularíssim

ALMANAC

DE

La Campana de Gràcia

per a aquest any 1922

Caricatures en color

Dibuixos d'actualitat

Articles i versos
dels nostres escriptors

Cuberta a varies tintes

Preu: 0'80 cèntims

Dissapte, dia 7, NUMERO ESPECIAL DE CAP D'ANY de

La Campana de Gràcia

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en llurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios si no's remet, ademés 30 cèntims per a certificat. Als corresponals se'ls otorguen rebaixes.

CAPS DE CASA

—Ja m'agrada l'hivern; però quan penso amb els pobres...
—Perquè ets tan tonto. Jo només penso amb els rics.